

ПЛАТФОРМА НА ЕС ЗА УЧАСТИЕТО НА ДЕЦАТА

#EUChildParticipation
#EUChildGuarantee

ПРЕКЪСВАНЕ НА ЦИКЪЛА НА ДЕТСКАТА БЕДНОСТ

УКРЕПВАНЕ НА ЕВРОПЕЙСКАТА
ГАРАНЦИЯ ЗА ДЕЦАТА

ВЕРСИЯ ЗА ДЕЦА

ЗА КАКВО СТАВА ВЪПРОС?

Европейският съюз (ЕС за по-кратко) е група от 27 държави, които работят заедно. ЕС иска да осигури добър живот на децата.

Всяко дете и млад човек заслужава да получава подкрепа и възможности, да се чувства в безопасност и да изразява мнението си относно решенията, които засягат неговия живот.

Европейската гаранция за децата е план, чрез който държавите от ЕС да помагат на децата, които се нуждаят от подкрепа, за да получат по-голям шанс за добро бъдеще.

Тази брошура е предназначена за децата и младежите, които искат да научат повече за този план, как той неотдавна беше подобрен и как спомага за борбата с бедността.

Повече от 41 000 деца изразиха мнението си чрез платформата на ЕС за участие на децата, което помогна за изготвянето на този план.

Думите и фразите, отбелязани с „*“, са обяснени в края на брошурата.

1. ЗАЩО СЕ НУЖДАЕМ ОТ ТОЗИ ПЛАН?

Всяко дете трябва да има справедлив шанс в живота.

Някои деца и семейства изпитват финансови затруднения, което означава:

- > недостиг на основни неща като храна, облекло, училищни материали или безопасно и топло жилище
- > по-малко възможности за участие в дейности като спорт или художествени занимания с други деца
- > по-големи трудности за постигане на успех в училище, което може да засегне целия живот на детето и дори следващото поколение.

Никое дете не е виновно, ако се е родило в бедно семейство, затова тази ситуация трябва да бъде коригирана.

Оказването на подкрепа на децата в неравностойно положение е от полза за цялото общество, тъй като така те могат да разгърнат пълния си потенциал, да си намерят добра работа като възрастни и да допринасят за обществото.

Европейският съюз използва думите детска бедност* или излагане на риск от бедност или социално изключване*, за да опише тези ситуации. През 2025 г. почти една четвърт от всички деца в ЕС са били изложени на риск от бедност или социално изключване.

Държавите от ЕС искат това да се промени и да помогнат на най-малко 5 милиона деца да излязат от ситуация на бедност или социално изключване до 2030 г.

- > Европейската гаранция за децата вече помогна на много деца:
 - още 600 000 деца в ЕС получиха възможност да участват в училищни дейности като спорт или училищни екскурзии
 - Нидерландия предостави безплатна храна в училище на повече деца, включително на много деца в неравностойно положение
 - Полша създаде центрове за грижи за деца на много места, където е нямало такива
- > Децата, организациите и експертите обаче заявяват, че е необходимо да се направи повече
- > Целта е да се гарантира, че всяко дете има достъп до нещата, от които се нуждае, за да расте здраво и да се чувства в безопасност и приобщено.

Планът съдържа идеи за действия на страните от ЕС за това какво трябва да се промени или подобри, както и насоки за намиране на средства и други ресурси, за да извършат необходимите действия.

2. КОЙ СЕ НУЖДАЕ ОТ ДОПЪЛНИТЕЛНА ПОМОЩ?

Някои деца са изправени пред повече предизвикателства от други и следва да получат допълнителна помощ, когато се нуждаят от такава.

Гаранцията за децата има за цел да помогне на децата, които изпитват финансови затруднения, но също така предлага подкрепа и на други групи в неравностойно положение, като например:

- > деца с увреждания
- > деца от ромски произход*
- > деца, отглеждани в системата за алтернативни грижи*
- > деца, които няма къде да живеят или живеят в опасни домове
- > деца от етнически или религиозни малцинства
- > младежи, които напускат системата за алтернативни грижи и започват да живеят самостоятелно.

3. НОВИ ДЕЙСТВИЯ НА РАВНИЩЕТО НА ЕС

Работата за по-добра подкрепа на децата през следващите години продължава.

Някои от идеите са:

- > допитване до децата и семействата какво би помогнало на родителите да си намерят работа (напр. по-добра подкрепа за грижите за деца, докато родителите са на работа)
- > нови проекти в областта на грижите за деца, образованието, спорта, културата и приобщаването
- > търсене на начини за предоставяне на по-голяма финансова помощ на семействата с деца
- > създаване в сътрудничество с УНИЦЕФ на инструментариум за психично здраве и благополучие* с прости насоки, дейности и идеи, които да помогнат на хората да разберат особеностите на психичното здраве и да знаят къде да получат помощ
- > създаване на схеми за наставничество* за подпомагане на деца, които може да се нуждаят от допълнителна помощ
- > помощ за училищата и службите да подкрепят по-добре децата от ромски произход
- > изпробване на карта на гаранцията за децата*, за да се улесни получаването на помощ от децата и семействата
- > по-тясно обвързване на гаранцията за децата с гаранцията за младежта за непрекъснатост на подкрепата с напредването на възрастта на децата
- > по-голяма подкрепа за градовете, регионите и местните организации, работещи с деца.

4. ПОВЕЧЕ ПОМОЩ ЗА СЕМЕЙСТВАТА

Децата се справят най-добре, когато семействата им получават подкрепата, от която се нуждаят.

Когато семействата получат подкрепата, от която се нуждаят, децата могат да растат по-здрави, да учат по-добре и да се чувстват по-сигурни. Ако през детството липсва подкрепа, често на по-късен етап от живота е необходима повече помощ по отношение на здравните грижи, жилищното настаняване и в други социални сфери.

Целите са:

- > родителите и лицата, полагащи грижи, да имат стабилна, добре платена работа и достатъчно пари за ежедневни неща като храна, жилище, облекло, транспорт и училищни консумативи
- > грижите за деца и предучилищното образование да са налични, за да улеснят родителите и лицата, полагащи грижи, особено майките, да работят или учат
- > ако доходите от работа не са достатъчни, семействата да могат да получават детски надбавки или семейни обезщетения* и друга допълнителна подкрепа, от която се нуждаят.

5. ПО-ДОБРИ УСЛУГИ ЗА ДЕЦАТА

Всички деца трябва да могат да се възползват от предлаганите им възможности.

Израстването в условия на финансови затруднения може да засегне физическото и психичното здраве на децата, способността им да учат, както и техните приятелства, безопасност и бъдещи възможности. Децата и семействата трябва да знаят каква подкрепа е налична за тях и как да я получат.

Услугите трябва да се основават на това, от което наистина се нуждаят децата, а не на сложни системи. Когато е възможно, служби за помощ следва да се помещават заедно, за да може семействата да получават помощ, без да е необходимо да ходят на много отделни места.

Сред важните призови за промяна са:

- > повече места за грижи за деца и предучилищно образование
- > по-здравословна храна в училище
- > повече спортни, художествени, културни и извънучилищни дейности
- > повече наставничество, помощ за домашните работи и допълнителна подкрепа за учене
- > по-добра подкрепа за психичното здраве* в училищата, здравните заведения и общността
- > наставници или доверени възрастни, които да подкрепят децата в трудни моменти

6. ПОДКРЕПА ЗА БЛАГОПОЛУЧИЕТО И БЕЗОПАСНОСТТА

Всяко дете има право да се чувства в безопасност и да получава подкрепа и защита онлайн и офлайн.

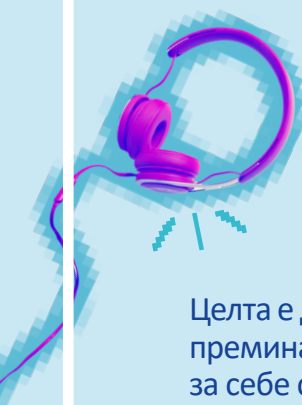
Финансовите и социалните предизвикателства могат да засегнат благополучието и здравето на децата и да ги накарат да се чувстват стресирани, самотни или тревожни.

Важно е децата и семействата да получават помощ възможно най-рано. Това може да включва помощ в ранна детска възраст, в училище или чрез услуги за психично и физическо здраве.

- > помощта на ранен етап може да предотврати влошаването на проблемите и да помогне на децата да бъдат здрави, да се учат добре и да се чувстват подкрепяни
- > училищата, здравните служби и социалните работници следва да работят заедно, за да се гарантира, че децата получават по-лесно помощта, от която се нуждаят
- > онлайн платформите също следва да положат повече усилия, за да помогнат за безопасността на децата.

Безопасността, както онлайн, така и офлайн, е изключително важна и държавите от ЕС следва да продължат да работят за подобряване на начините, по които се защитават децата с цел да се намалят рисковете и да се спомогне за тяхната безопасност.

7. ПОДКРЕПА ЗА МЛАДЕЖИТЕ

Подкрепата не трябва да се прекратява, когато децата навършат 18 години.

Целта е да се гарантира, че младежите получават помощта, от която се нуждаят, когато преминават от детството към зрялата възраст, за да могат да изградят светло бъдеще за себе си.

Това е особено важно за децата, живеещи в ситуации на алтернативни грижи, които може да нямат семейство, което да ги подкрепя.

Навършването на 18 години е голяма промяна и много младежи все още се нуждаят от помощ, за да:

- > завършат училище или обучение
- > намерят място за живеене
- > намерят работа
- > свикнат да живеят самостоятелно.

Един от инструментите за подкрепа в тази насока е гаранцията за младежта, която помага на младежите на възраст между 15 и 29 години да намерят работа, образование, обучение или възможност за чиракуване.

8. КОЙ ЩЕ ОСЪЩЕСТВИ ПРОМЕНИТЕ?

Подобряването на живота и бъдещето на децата е споделена отговорност.

Всички трябва да работят в тясно сътрудничество, за да може децата, младежите и семействата да получават помощта, от която се нуждаят:

- > институциите на ЕС
- > националните правителства
- > регионалните и местните органи*
- > училищата и здравните и социалните служби
- > организациите на гражданското общество* и благотворителните организации
- > предприятията и фондациите
- > родителите, лицата, полагащи грижи, и семействата
- > децата и младежите.

Държавите от ЕС се насърчават да актуализират своите национални планове за гаранцията за децата, за да определят ясни цели, да заделят достатъчно финансиране и да гарантират, че децата и семействата получават подкрепата, от която се нуждаят.

WORD MEANINGS

ДУМА ИЛИ ФРАЗА	КАКВО ОЗНАЧАВА
Алтернативни грижи	Когато дадено дете не живее с родителите си, а за него се полагат грижи другаде — от роднини, в приемно семейство или в детски дом.
Чиракуване	Начин за усвояване на професия чрез работа с опитни хора, като същевременно се провежда обучение. Това помага да се придобият практически умения в условията на реална работа.
Детски надбавки и семейни обезщетения	Средства, които правителствата предоставят на семействата, за да подпомогнат разходите за отглеждане на деца, като например разходите за храна, дрехи и други нужди.
Детска бедност	Когато семейството на дадено дете не разполага с достатъчно средства или подкрепа за нещата, от които се нуждае детето, за да живее, да учи, да бъде здраво, да се чувства в безопасност и да участва в ежедневието.
Организации на гражданското общество	Организации, благотворителни организации или общностни групи, които работят за подпомагане на хората и подобряване на благоденствието на обществото. Такива организации включват хранителни банки, младежки клубове или благотворителни организации за борба с бездомничеството, които подкрепят семействата и децата.
Карта на Европейската гаранция за децата	Идея в процес на изпробване, чрез която да се помогне на децата и семействата да намират по-лесно информация за услуги и подкрепа, като същевременно се защитава неприкосновеността на личния живот и се избягва стигматизирането.
Финансиране	Средства, предоставени за подпомагане на проекти, услуги или дейности в подкрепа на хората и общностите. В ЕС финансиране може да се предоставя от институциите на ЕС, националните правителства или от други организации.
Местни органи	Органи на местното самоуправление и държавни служби, които спомагат за управлението на училищата, жилищното настаняване, транспорта и социалните услуги в градовете и регионите.
Психично здраве	Как мислим, чувстваме и се справяме с ежедневието. Това включва начина, по който се справяме със стреса, как общуваме и как правим избор. Доброто психично здраве означава да можем да се справяме с ежедневните трудности и да се чувстваме подкрепяни, когато изпитваме затруднения.
Наставничество	Подкрепа от по-възрастен, който ни изслушва, дава ни съвети, насърчава ни и ни помага да направим избор.
Децата от ромски произход	Ромите са етническо малцинство, което живее в много страни от ЕС. Децата от ромски произход невинаги се третират справедливо и за тях може да е по-трудно да получат подкрепата и възможностите, от които се нуждаят.
Социално изключване	Когато някой не може да участва в неща, в които много други могат да участват. Това може да бъде поради липса на пари, подкрепа или възможности. То може да се изразява в пропускане на дейности, приятелства, услуги или неучастие в живота на общността.
Инструментариум	Набор от насоки, дейности, идеи и практически инструменти, които помагат на хората да научат за дадена тема и да знаят какви действия да предприемат.

#EUChildGuarantee

#EUChildParticipation

Служба за публикации
на Европейския съюз

Право | Данни | Публикации

© Европейски съюз, 2026 г.

PDF KE-01-26-101-BG-N
ISBN 978-92-68-43209-9 doi:10.2767/0141116

